

En lidt besværlig ferie i Bosnien

Rart at besøge familien, men jeg kunne ikke tænke mig at bo dér, siger 14-årige Zerina Lekic

Af Zerina Lekic

I min sommerferie har jeg været hos min mormor og oldemor i Bosnien. Det er ni år siden, jeg sidst har set dem, men jeg kunne godt huske dem og huset. Jeg var fem år, da vi kom til Danmark.

Det var godt at se dem igen, selv om det ikke var nemt at komme rundt med en kørestol. Men jeg kunne bestemt ikke tænke mig at bo dér. Jeg ville ikke have nogen fremtid dér, og landet er ikke særlig handicapvenligt. Jeg har hørt om andre bosniere med muskelsvind, der kom tilbage. En kom vist aldrig uden for sit hus.

Jeg kan heller ikke huske sproget så godt, som jeg har kunnet. Jeg syntes, det var lidt pinligt, når jeg måtte spørge min mor om ordene.

Vi kørte til Bosnien i bil, og allerede der opstod problemerne. Gennem Tyskland blev vi nødt til at stoppe flere gange ved forskellige rastepladser og tankstationer for at finde et handicaptollet. På en tank var der et handicaptollet, men det lå i kælderens, og der var ikke elevator. Men det var alligevel ret nemt gennem Tyskland og Østrig i forhold til senere.

Da vi kom til Croatien, blev det underholdende. Der havde de fleste steder kun containere som toiletter. Gennem hele Croatien måtte jeg holde mig, og det blev ikke bedre, da vi kom til Bosnien. Der har de ikke et eneste handicaptollet på deres hoteller, rasteplader eller tankstationer. De har kun gammeldags toiletter, som består af et hul og en vandhane ved siden af (hvis man er heldig).

Masser af trapper

Hjemme hos min mormor er der trapper ved hovedindgangen, men for mange år siden byggede de en dør omme ved bagsiden af huset, så jeg kunne komme ind. Men alligevel blev vi nødt til at bruge ramper, hver gang jeg skulle ud af huset, fordi det var for højt.

Når man kommer ind i gangen, er der en meget stejl trappe, som fører til første sal, så den del af huset fik jeg aldrig set.

Der er i alt tre toiletter i huset. Det ene er ovenpå, det andet nedenunder i gangen, og det tredje ligger i min mormors gamle frisørsalon, som nu er blevet til et køkken/spisestue. Det er nærmest en slags tilbygning, hvor der selvfølgelig er to trappetrin. Der måtte vi også bruge ramperne.

Vi havde taget lift med. Den var god at have, men det var svært at køre rundt med den på grund af de mange tæpper. (Herhjemme har vi kun tæpper om vinteren. Det er alt for besværligt hele tiden at skulle sætte dem på plads. Og når jeg har været udenfor, bliver de som regel meget beskidte.)

Bordet i køkkenet blev skubbet til side, så vi kunne køre rundt med liften, og døren ind til toilettet blev fjernet. Døren blev også fjernet til det rum, hvor jeg skulle ligge og sove. Der var heller ikke noget sted, hvor jeg kunne ligge og få tøj på, så jeg blev nødt til at stå op.

De kiggede

En dag var vi med familien på udflugt til hovedstaden Sarajevo. Det var underligt at gå gennem byen, fordi alle kiggede på mig. De er ikke vant til at se mennesker i kørestol. Man oplever det da også i Danmark, men det er ikke så tit, og det er for det meste små børn, der kigger lidt. Dernede syntes jeg, det var ubehageligt! Lige meget hvor man kiggede, var der øjne, der stirrede på en.

Jeg så en mand en dag, som også kørte i en el-kørestol, men den var meget gammel og slidt. Han kørte bare ude på vejen, hvor bilerne var.

Min mor og jeg var ude at shoppe mange gange. Der var dog få butikker og spisesteder, hvor jeg kunne komme ind. De første gange var det utrolig stressende, men efterhånden blev man vant til det.

Hver gang jeg skulle over en kantsten, skulle min mor skubbe kørestolen, fordi de var omkring 20 cm. høje. Der var få butikker, hvor jeg kunne komme ind.

Når vi gik en tur i byen, snakkede vi bare rigtig meget, fordi man så ikke lagde så meget mærke til det. Det var også fedt at tale dansk. Så var der ingen, der forstod os.

En dag var vi i et storcenter. De fleste af butikkerne var ovenpå, men de havde ikke elevator. Man lægger mærke til en masse ting, som er anderledes end i Danmark. Her plejer der f.eks. at stå, at det ikke er tilladt at ryge eller spise, men en dag, da vi skulle ind i et storcenter, stod der, at det ikke var tilladt at have *våben*. Så føler man sig ikke særlig tryk.

Trods alle besværlighederne var det en god ferie, og jeg har lært at påskønne alt det, jeg har her i Danmark.